

Sygn. akt II ZOW 8/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Anna Rusak

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla
szczecińskiego okręgu regionalnego prokurator Magdaleny Blank
w sprawie T. B. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w B., obwinionego o
przewinienia dyscyplinarne z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o
prokuraturze,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na rozprawie w dniu 17
stycznia 2023 r., odwołania wniesionego przez Zastępcę Rzecznika
Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla szczecińskiego okręgu regionalnego
od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 28
października 2019 r., sygn. akt SD 88.2019,

I. utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w B. – T.B., został obwiniony o to, że:

w okresie od 22 sierpnia 2013 r. do 3 października 2017 r. w B., będąc prokuratorem Prokuratury Rejonowej w B. i referentem poniżej wskazanych postępowań dopuścił się rażących i oczywistych naruszeń prawa w nadzorowanych przez siebie sprawach:

- w sprawie 1 Ds [...] zakończonej postanowieniem z dnia 29 grudnia 2013 r. zatwierdzonym w dniu 31 grudnia 2013 r. o umorzeniu postępowania, doprowadził do znacznej zwłoki w nadaniu biegu złożonemu w tej sprawie zażaleniu przez pełnomocnika pokrzywdzonych z dnia 31 marca 2014 r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w B. w dniu 3 kwietnia 2014 r., w ten sposób, że po otrzymaniu w dniu 8 września 2014 r. materiałów sprawy uzupełnionych w trybie § 260 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 24 marca 2010 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, postanowienie o uwzględnieniu zażalenia i uchyleniu postanowienia o umorzeniu śledztwa wydał w dniu 23 listopada 2016 r. i wówczas sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą PR 1 Ds [...] oraz nie udzielił odpowiedzi na pisma pełnomocnika pokrzywdzonych z dnia 15 lipca 2014 r. oraz z dnia 17 marca 2015 r. nadto nie wykonał poleceń przełożonego wydanych w opisanym zakresie z dnia 4 kwietnia 2014 r. oraz z dnia 18 lipca 2014 r. - czym w sposób oczywisty i rażący naruszył przepisy art. 2 § 1 pkt 3, 4 k.p.k., art. 326 § 2 k.p.k., art. 8 ust. 2 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, § 55, § 245, § 260 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 24 marca 2010 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 117 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 września 2014 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 38, § 237, § 252 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 7 kwietnia 2016 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;

- w sprawie 1 Ds [...]1 zakończonej postanowieniem z dnia 5 maja 2015 r. zatwierdzonym w dniu 7 maja 2015 r. o umorzeniu postępowania, doprowadził do znacznej zwłoki w nadaniu biegu złożonemu w tej sprawie zażaleniu przez pokrzywdzonego z dnia 17 maja 2015 r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w B. w dniu 19 maja 2015 r., w ten sposób, że po otrzymaniu w dniu 7 sierpnia

2015 r. materiałów sprawy uzupełnionych w trybie § 117 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 września 2014 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, postanowienie o uwzględnieniu zażalenia i uchyleniu postanowienia o umorzeniu śledztwa wydał w dniu 23 listopada 2016 r. i wówczas sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą PR 1 Ds [...]1, a nadto nie wykonał polecenia przełożonego wydanego w opisanym zakresie z 20 maja 2015 r. - czym w sposób oczywisty i rażąco naruszył przepisy art. 2 § 1 pkt 3, 4 k.p.k., art. 326 § 2 k.p.k., art. 8 ust. 2 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, § 117 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 września 2014 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 38, § 237, § 252 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 7 kwietnia 2016 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;

- w sprawie 2 Ds [...] zakończonej postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2013 r. o odmowie wszczęcia śledztwa, zatwierdzonym w dniu 9 sierpnia 2013 r., doprowadził do znacznej zwłoki w nadaniu biegu złożonemu w tej sprawie zażaleniu pokrzywdzonego z dnia 14 sierpnia 2013 r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w B. w dniu 21 sierpnia 2013 r., uzupełnionego pismem z dnia 20 sierpnia 2013 r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w B. w dniu 22 sierpnia 2013 r., w ten sposób, że dopiero w dniu 31 stycznia 2014 r. przekazał akta sprawy 2 Ds [...] do Komisariatu Policji w B. w celu wykonania czynności w trybie art. 327 § 1 k.p.k., a po otrzymaniu akt sprawy z ww. jednostki Policji w dniu 28 lutego 2014 r., w trybie § 260 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 24 marca 2010 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, postanowienie o uwzględnieniu zażalenia i uchyleniu postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia wydał w dniu 1 sierpnia 2014 r., które w zastępstwie zostało podpisane przez innego prokuratora i wówczas sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą 2 Ds [...], a nadto nie wykonał polecenia przełożonego służbowego wydanego w tym zakresie z dnia 22 sierpnia 2013 r., a następnie postępowanie zakończone zostało postanowieniem z dnia 9 września 2014 r. o zawieszeniu postępowania, zatwierdzonym w dniu 18 września 2014 r., w toku którego ponownie doprowadził do znacznej zwłoki w

nadaniu biegu złożonemu w tej sprawie zażaleniu pokrzywdzonego z dnia 10 października 2014 r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w B. w dniu 14 października 2014 r. w ten sposób, że postanowienie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego wydał w dniu 23 listopada 2016 r., nadto nie wykonał polecenia przełożonego służbowego wydanego w tym zakresie z 15 października 2014 r. - czym w sposób oczywisty i rażący naruszył przepisy art. 2 § 1 pkt 3, 4 k.p.k., art. 326 § 2 k.p.k., art. 8 ust. 2 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, § 55, § 245, § 260 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 24 marca 2010 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 117 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 września 2014 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 38, § 252 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 7 kwietnia 2016 r. regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;

- w sprawie 1 Ds [...]3 zakończonej postanowieniem dnia 7 czerwca 2015 r. o odmowie wszczęcia postępowania, zatwierdzonym w dniu 17 czerwca 2015 r., przesłał złożone przez pokrzywdzonego zażalenie z dnia 13 lipca 2015 r. do Komisariatu Policji w B. w dniu 14 stycznia 2016 r. z poleceniem uzupełnienia materiału dowodowego, po czym zaniechał nadzoru nad postępowaniem, w następstwie czego wszczęte w tej sprawie postanowieniem Policji z dnia 19 stycznia 2016 r. dochodzenie, prowadzone było bez podjęcia i przedłużenia w okresie od dnia 19 marca 2016 r. do dnia 5 kwietnia 2017 r., nadto przewlekłe, gdyż prokurator uwzględnił złożone w sprawie zażalenie na postanowienie z dnia 7 czerwca 2015 r. o odmowie wszczęcia postępowania postanowieniem z dnia 3 października 2017 r. i wówczas sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą PR 1 Ds [...]3 - czym w sposób rażący i oczywisty naruszył przepisy art. 2 § 1 pkt 3, 4 k.p.k., art. 326 § 2 k.p.k., § 117 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 września 2014 r. - regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, następnie § 38, § 252 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 7 kwietnia 2016 r. - regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, to jest dopuszczenia się

deliktu dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 740).

Orzeczeniem wydanym 28 października 2019 r., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uznał obwinionego prokuratora za winnego popełnienia zarzuczonego mu deliktu dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. 2019.740), opisanego jak powyżej i za to na podstawie art. 142 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia. Na podstawie art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Odwołaniem z dnia 12 grudnia 2019 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla szczecińskiego okręgu regionalnego zaskarżył orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 28 października 2019 r. w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść obwinionego prokuratora T.B.

Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze orzeczeniu temu zarzucił rażąco niewspółmierność kary, polegającą na wymierzeniu obwinionemu prokuratorowi T. B. kary dyscyplinarnej upomnienia, będącej wynikiem nieuwzględnienia we właściwy sposób wagi i ciężaru gatunkowego popełnionego przewinienia dyscyplinarnego, jego szkodliwości dla wymiaru sprawiedliwości, stopnia zawinienia prokuratora, a także celu prewencyjnego, jaki powinna spełniać kara dyscyplinarna. Skarżący wniósł o zmianę orzeczenia w zaskarżonej części poprzez wymierzenie obwinionemu prokuratorowi T. B. kary dyscyplinarnej nagany.

Odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla szczecińskiego okręgu regionalnego zostało przekazane do rozpoznania Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego a sprawę zarejestrowano pod sygn. akt II DSI 2/20.

Postanowieniem z 13 lutego 2020 r., w tej sprawie Sąd Najwyższy przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawne i na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze zawiesił postępowanie przed Sądem Najwyższym.

Postanowieniem z 8 grudnia 2022 r. Trybunał Konstytucyjny, w sprawie o sygn. akt P 3/20, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym pytania prawnego zadanego w sprawie II DSI 2/20, umorzył postępowanie, co uzasadnił tym, że art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259) zniósł Izbę Dyscyplinarną i wprowadził w jej miejsce Izbę Odpowiedzialności Zawodowej.

Postanowieniem wydanym 29 grudnia 2022 r., w sprawie o sygn. akt II ZOW 8/22 dotyczącej obwinionego prokuratora – T. B., Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, działając z urzędu, podjął zawieszone postępowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżone orzeczenie zostało utrzymane w mocy, gdyż nie jest zasadny zarzut odwołania naruszenia art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze.

Kara orzeczona przez Sąd pierwszej instancji Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w Warszawie w tej sprawie nie jest rażąco niewspółmierna.

Między karą nagany a karą upomnienia nie zachodzi różnica tak zasadniczej natury, iżby karę dotychczas wymierzoną można by uznać za rażąco niewspółmierną w znaczeniu wynikającym z art. 438 pkt 4 k.p.k. Kara upomnienia może być niewspółmierna, jednak nie jest rażąco niewspółmierna. Wynika to z oceny całokształtu okoliczności sprawy oraz przesłanek podmiotowych i przedmiotowych przewinienia. Podkreślić należy że punktem odniesienia jest w pierwszej kolejności ocena przewinienia i wymiaru kary dokonana przez Sąd pierwszej instancji. Rzecz w tym, iż to sędziowie prokuratorskiego Sądu dyscyplinarnego ocenili zasadność obwinienia i wymierzili karę upomnienia. Stanowisko to nie powinno być dowolnie wzruszane, zwłaszcza, że odwołanie zarzuca jedynie naruszenie art. 438 pkt 4 k.p.k. Chodzi o to, że granica kary rażąco niewspółmiernej oznacza, że orzeczenie sądu pierwszej instancji nie podlega wzruszeniu, nawet gdy wymiar kary może budzić wątpliwości, jeżeli orzeczona kara

nie jest rażąco niewspółmierna do przewinienia dyscyplinarnego (wyrok Sądu Najwyższego z 2 października 2009 r., SNO 57/09).

Zwrócić należy też uwagę na czynnik czasu, który nie powinien być pomijany w ocenie okresu obwinienia i biegu postępowania dyscyplinarnego, nawet gdy obwiniony tego nie podważał lub wprost nie ujawniał, a przeciwnie z pokorą przyjął obwinienie i orzeczenie dyscyplinarne. Chodzi o to, że obwinienie obejmuje kilka czynów -zasadniczo w 4 sprawach- z okresu ponad 4 lat (od 22 sierpnia 2013 r. do 3 października 2017 r.), które ujęto jako jedno działanie i tak też zostało ocenione w orzeczeniu Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji, czyli jako jeden delikt dyscyplinarny z jedną karą dyscyplinarną upomnienia. Obwiniony w ogóle nie zakwestionował takiej kwalifikacji i oceny prawnej przewinienia.

Po wtóre postępowanie dyscyplinarne nie dość, że sięga znacznie wstecz, to również samo w sobie toczyło się niekrótco, co nie jest spowodowane działaniem obwinionego. Długie postępowanie dyscyplinarne może być oceniane jako drugie dyscyplinowanie, właśnie wobec niekrótkiego postępowania dyscyplinarnego. Nie można nie dostrzec, że orzeczenie Sądu pierwszej instancji zostało wydane 28 października 2019 r. Od tego czasu obwiniony oczekiwał na rozpoznanie odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego i nie był już dyscyplinowany za inne czyny, co uzasadnia stwierdzenie, że kara upomnienia zrealizowała już swój cel, czyli na pewno w aspekcie prewencji indywidualnej. Wprawdzie na rozprawie wskazano na udzielenie obwinionemu wytyku, jednak miało to miejsce jeszcze przed wydaniem orzeczenia przez Sąd Dyscyplinarny 28 października 2019 r. i nie zostało objęte innym postępowaniem dyscyplinarnym.

Upływ czasu nie jest okolicznością łagodzącą, bowiem przeszkodą materialną i w konsekwencji procesową jest termin przedawnienia, to jednak znaczny upływ czasu od czynów składających się na przewinienie dyscyplinarne i z drugiej strony rozpoznanie odwołania po kilku latach od orzeczenia Sądu pierwszej instancji, w sytuacji, gdy w tym okresie obwiniony nie był już dyscyplinowany, a na rozprawie przedstawił, że jest świadomy swojego zachowania, które wymagało poprawy, to oświadczenie to dodatkowo przemawia za utrzymaniem kary wymierzonej przez Sąd pierwszej instancji. Upływ czasu nie ma

wpływu na karę, jednak długie postępowanie, z przyczyn niezależnych od obwinionego, nie może być dodatkową sankcją samą w sobie.

Z drugiej strony odwołanie nie kwestionuje pozytywnej oceny pracy obwinionego jako prokuratora, która odnosi się do niemałego stażu pracy prokuratorskiej (ponad 20 lat). W szczególności Sąd pierwszej instancji wskazał wszak na duże zaangażowanie prokuratora w wykonywaniu obowiązków, często po godzinach i jego pracowitość. Sąd pierwszej instancji wymierzając upomnienie dał określoną szansę prokuratorowi, aby nie zaprzepaścił dorobku zawodowego. Wskazany wyżej brak kolejnego postępowania dyscyplinarnego oraz oświadczenie obwinionego przed Sądem Najwyższym w odpowiedzi na odwołanie pozwala uznać, że wymierzona kara upomnienia spełnia swoją funkcję w odniesieniu do obwinionego. Jeśli tak, to również spełnia się prewencja ogólna, bowiem obwiniony został ukarany dyscyplinarne i samo ukaranie działa prewencyjnie. Natomiast wymierzenie kolejnej kary nagany po upływie ponad 3 lat od ukarania upomnieniem, może być oceniane jako niesprawiedliwe, niezależnie od niespełnienia warunku kary rażąco niewspółmiernej do zmiany orzeczenia o karze oraz ustalonej w sprawie dobrej opinii zawodowej prokuratora w niekrótkim zatrudnieniu w Prokuraturze.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 456 k.pk. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze).